

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Handlingar till
Trygghetsutskottets sammanträde
den 26 november 2021

Kommunledningskontoret

Camilla Stark

Kommunledningskontoret

camilla.stark@upplands-bro.se

Datum

Vår beteckning

Er beteckning

KS 21/0588

Trygghetsutskottet

Suicidpreventiv handlingsplan

Förslag till beslut

Trygghetsutskottet ger Kommundirektör i uppdrag att ta fram förslag på suicidpreventiv handlingsplan.

Sammanfattning

Det övergripande syftet med att ta fram en suicidpreventiv handlingsplan är att förebygga suicidförsök och minska antalet suicid i Upplands-Bro kommun. Ingen person ska behöva hamna i en sådan situation att suicid upplevs som den enda utvägen.

Den suicidpreventiva handlingsplanen ska tydliggöra kommunens ansvar för det suicidpreventiva arbetet och skapa förutsättningar för ett strukturerat och kontinuerligt självmordsförebyggande arbete.

Syftet är också att öka medvetenheten om riskgrupper och bakgrundsfaktorer till suicid, för att bättre uppmärksamma personer som kan befinna sig i riskzon.

Arbetet förväntas leda till stärkt psykisk och fysisk jämlik och jämställd hälsa.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontoret tjänsteskrivelse den 9 november 2021

Ärendet

Inledning

Enligt folkhälsomyndigheten är suicid ett allvarligt folkhälsoproblem ur ett internationellt och nationellt perspektiv och omkring 1 500 personer tar sitt liv i Sverige varje år. Det innebär att en person tar sitt liv var sjätte timma.

Suicidhandlingar är den yttersta konsekvensen av ett stort lidande. Lidandet kan ha orsakats av att man drabbats av svår sjukdom (såväl psykisk som fysisk) eller av olika trauman och stressfyllda livshändelser, vilka i de flesta fall kan behandlas om de får rätt vård och hjälp. Suicid förekommer i alla socioekonomiska grupper, oavsett ålder och kön. Det är den vanligaste dödsorsaken hos män i åldersgruppen 15–44 år och den näst vanligaste hos yngre kvinnor. Fler män än kvinnor begår självmord, medan det omvända gäller för självmordsförsök. Kvinnor vårdas oftare än män på sjukhus på grund

Kommunledningskontoret

av avsiktlig självdestruktiv handling och det är främst flickor i åldern 15–19 år som får vård.

Antalet döda på grund av suicid är sex gånger så många som i trafiken och varje suicid kostar samhället stora summor i förlorade levnadsår. Suicidprevention bör utgå dels från ett befolkningsperspektiv, dels från ett individperspektiv och fördrar att kommunerna, landstingen och civilsamhället arbetar tillsammans mot gemensamma mål.

Syfte

Det övergripande syftet med att ta fram en suicidpreventiv handlingsplan är att förebygga suicidförsök och minska antalet suicid i Upplands-Bro kommun. Ingen person ska behöva hamna i en sådan situation att suicid upplevs som den enda utvägen.

Det övergripande nationella målet för suicidprevention är:

Att ingen person, barn, vuxen eller äldre, ska behöva hamna i en sådan situation att suicid upplevs som den enda utvägen, ingen ska behöva ta sitt liv. (Folkhälsomyndigheten)

Det långsiktiga målet för det suicidpreventiva arbetet i region Stockholm är att antalet suicidhandlingar inom Stockholmsregionen ska minska. Målsättningar är att:

- Bryta den ökande trenden vad gäller suicid hos unga.
- Minska förekomsten av suicid i övriga åldersgrupper
- Minska förekomsten av suicidförsök (specifikt hos yngre och kvinnor).

Den suicidpreventiva handlingsplanen ska tydliggöra kommunens ansvar för det suicidpreventiva arbetet och skapa förutsättningar för ett strukturerat och kontinuerligt självmordsförebyggande arbete. Syftet är också att öka medvetenheten om riskgrupper och bakgrundsfaktorer till suicid, för att bättre uppmärksamma personer som kan befinna sig i riskzon.

Arbetet förväntas leda till stärkt psykisk och fysisk jämlik och jämställd hälsa och svarar exempelvis mot kommunens mål hållbar hälsa och liv samt meningsfullt åldrande då även äldre, särskilt över 85 år, är i risk för suicid.

Barnperspektiv

Suicid och suicidförsök är något som kraftfullt drabbar anhöriga och närstående, i många fall barn. Det förekommer även att barn och unga själva tar sitt liv eller genomför suicidförsök. En handlingsplan med syfte att förebygga suicidförsök och minska självmord är därmed viktigt på flera sätt ur ett barnperspektiv.

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Kommunledningskontoret

Datum

Vår beteckning
KS 21/0588

3 (3)

Ida Texell

Kommundirektör

Camilla Stark

Enhetschef Trygghets- och
preventionsenheten

Beslut sänds till

- Socialchef

Kommunledningskontoret

Camilla Stark

Kommunledningskontoret

camilla.stark@upplands-bro.se

Datum

Vår beteckning

KS 21/0435

Er beteckning

Trygghetsutskottet

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till beslut

Trygghetsutskottet antar handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanfattning

Vid Trygghetsutskottets sammanträde den 19 mars 2021 beslutades att ge Kommundirektör i uppdrag att ta fram förslag på aktivitetsplaner med aktiviteter för att förebygga och motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt att ta fram förslag på en uppdelning av befintlig "Handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck" KS 20/0649 till en separat handlingsplan mot våld i nära relation, och en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta mot bakgrund av karaktären av dessa former av våld och förtryck, som innehar likheter men också skillnader som behöver beaktas för ett effektivt och riktat förebyggande och motverkande arbete samt för att säkerställa att arbetet konkretiseras och att möjliggöra uppföljning.

I denna handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck finns en teoretisk och lagmässig grund, samt en förteckning över aktiviteter som ska genomföras och följas upp 2021-2022.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 14 juli 2021
- Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Ärendet

Vid Trygghetsutskottets sammanträde den 19 mars 2021 beslutades att ge Kommundirektör i uppdrag att ta fram förslag på aktivitetsplaner med aktiviteter för att förebygga och motverka våld i nära relation och

Kommunledningskontoret

hedersrelaterat våld och förtryck samt att ta fram förslag på en uppdelning av befintlig "Handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck" KS 20/0649 till en separat handlingsplan mot våld i nära relation, och en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta mot bakgrund av karaktären av dessa former av våld och förtryck, som innehar likheter men också skillnader som behöver beaktas för ett effektivt och riktat förebyggande och motverkande arbete samt för att säkerställa att arbetet konkretiseras och att möjliggöra uppföljning.

I denna handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck finns en teoretisk och lagmässig grund, samt en förteckning över aktiviteter som ska genomföras och följas upp 2021-2022.

Barnperspektiv

Gällande hedersrelaterat våld och förtryck så riktas detta ofta mot just barn och unga. I handlingsplanen beaktas barnperspektivet, mot bakgrund av att alla barn har rätt att växa upp i frånvaro av hedersrelaterat våld och förtryck. Planen syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt öka chans till upptäckt och adekvat stöd och hjälp.

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Kommunledningskontoret

Datum

Vår beteckning
KS 21/0435

3 (3)

Ida Texell

Kommundirektör

Camilla Stark

Enhetschef Trygghets- och
preventionsenheten

Bilagor

1. Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS
21/0435

HANDLINGS- OCH AKTIVITETSPLAN MOT HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

KS 21/0435

UPPLANDS-BRO
KOMMUN

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
1.1	Uppdraget	3
2	Vad har vi att förhålla oss till	3
2.1	Definition av våld	3
	Olika former av våld	3
2.2	Regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck	4
2.2.1	Begrepp	5
	Hedersnormer	5
	Hedersrelaterat förtryck	5
	Hedersrelaterat våld	5
2.3	Grupper med svagt samhälleligt skydd eller extra sårbarhet	5
3	Styrdokument som berör arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	6
3.1	Agenda 2030	6
3.2	Nationell strategi	8
3.3	Regional strategi	8
3.4	Barnkonventionen	9
3.5	Våldsutövare	9
4	Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	10
4.1	Mål	10
4.2	Arbetets nivåer	10
4.3	Viktiga aktörer att samverka med	10
4.3.1	Länsstyrelsens nationella regeringsuppdrag	10
4.3.2	Origo	11
5	Utveckling av arbetet	12
5.1	Att våga se och våga fråga är avgörande	12
5.2	Mål 2022	12
5.3	Aktiviteter	13

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

1 Bakgrund

1.1 Uppdraget

Alla människors rätt att leva ett liv i frihet och frånvaro av våld och förtryck är bakgrunden till en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Trygghetsutskottet har gett socialnämnden ett tydligt och brett uppdrag med utpekat huvudansvar för att samordna och implementera ett tvärsektorielt arbete med hedersförtryck och hedersvåld.

För att utveckla arbetet separeras handlingsplanerna och arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck får en egen handlingsplan med egna aktiviteter. Detta mot bakgrund av karaktären av dessa former av våld och förtryck, som innehar likheter men också skillnader med andra former av våld i nära relationer och som behöver beaktas för ett effektivt och riktat förebyggande och motverkande arbete.

2 Vad har vi att förhålla oss till

2.1 Definition av våld

”Våld är en handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker och får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill.”¹

Olika former av våld

- Fysiskt våld kan bestå av alltifrån hårda grepp, knuffar och örfilar till knytnävsslag, sparkar och användande av vapen.
- Det psykiska våldet kan handla exempelvis om hot, tvång, trakasserier, glåpord, förlöjliganden, kontroll, och social isolering.
- Sexuellt våld kan innebära att tvinga någon till sexuella handlingar, tvinga någon att titta på pornografi, sexuella trakasserier, sexuellt

¹ Definition av Per Isdal, grundare av Alternativ till våld.

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

kränkande språk och våldtäkt. Det kan också handla om könsstympning och tvångsgifte.

- Materiellt och ekonomiskt våld kan bestå av att ha sönder ägodelar som betyder mycket för den andre, stöld, att vägra den utsatta insynen i ekonomin och ekonomisk kontroll.
- Våld i form av försummelse riktas ofta mot personer med nedsatt funktionsförmåga som har svårt att i vissa avseenden klara sig själva. Det kan exempelvis handla om att inte ge den utsatta sin medicin eller mat, att inte hjälpa personen till sin rullstol från sängen och att inte ge hjälp med personlig hygien och annat.

Ibland utövas inte våldet aktivt så ofta, det räcker att det finns där latent och att den utsatta vet att det kan upprepas, för att skapa en otrygg situation och begränsa och kontrollera den utsatta i dennes vardag.

2.2 Regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck

Med hedersrelaterat våld och förtryck avses att människor, främst flickor och kvinnor men även pojkar och män, begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen. Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. De patriarkala föreställningarna tar sig uttryck i kontroll av flickor och kvinnor som sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete, äktenskap och äktenskapsskillnad. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom t.ex. hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga.

Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas av att det finns ett starkt kollektivistiskt inslag, ofta i en familj och släktrrelation, som bl.a. innebär att individens intresse och handlingar anses vara underordnat familjens intresse och att individens sexualitet och intima relationer är hela familjens angelägenhet som kan påverka familjens anseende. Hedersnormerna grundar sig i en föreställning om heder som inte delas av övriga samhället och som strider mot principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Till hedersnormerna hör bl.a. uppfattningen att familjens rykte och anseende är avhängigt kvinnliga familjemedlemmars kyskhet och oskuld samt deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal. I familjer som lever med hedersnormer är det oftast männen som bestämmer, men även kvinnor kan utöva hedersförtryck. Det förekommer också att pojkar och unga män är utsatta för hot, kontroll och begränsningar samt äktenskapstvång som har sin bakgrund i hedersrelaterade normer. Pojkar förväntas också i stor utsträckning att bevaka och kontrollera sina systrar eller andra kvinnliga släktingar. Brottsligheten syftar till att på ett omotiverat sätt

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

skambelägga barn och unga människor som fritt vill utforma sina liv och själva bestämma vem de vill leva med.² Det förekommer även ”uppfostningsresor,” i huvudsak för pojkar och unga män. Ibland handlar det om pojkar som anses för ”västerländska”. I en del fall handlar det om pojkar som har hamnat lite snett, till exempel när det gäller kriminalitet eller droger. Det kan handla om alltifrån att komma till släktingar till skolformer som kan vara ganska stränga, eller rena uppfostningsanstalter.³

2.2.1 Begrepp

Hedersnormer

Ett system av föreställningar om vad som är ett önskvärt/tillåtet beteende eller skamligt/förbjudet beteende präglad av uppfattningar om maskulinitet, femininitet och heteronormativitet och där social status för familj/släkt/klan är beroende av individers faktiska eller påstådda beteende. Inom begreppet hedersnormer inryms både oskuldnormer (förväntningar på att individens, främst kvinnors kyskhet) och våldsnormer (upprätthållande av regelsystem via våld eller hot om våld).

Hedersrelaterat förtryck

Att leva med normer och förväntningar som är starkt begränsade för individens frihet och inskränker mänskliga fri och rättigheter eller inverkar negativt på barns rättigheter enligt barnkonventionen.

Hedersrelaterat våld

Våld som utövas med avsikt att korrigera ett beteende eller påstått beteende som upplevs leda till att familj/släkt/klan drabbas av skam eller våld som utövas för att återupprätta familj/släkt/klans heder när normbrott skett. Våld är här att betrakta som ”varje handling som genom att den skrämmer, smärtar, skadar eller kränker försöker påverka annan person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill.”⁴

2.3 Grupper med svagt samhälleligt skydd eller extra sårbarhet

Länsstyrelsen skriver i sin rapport om att det fortfarande finns en rädsla och osäkerhet hos yrkesgrupper och aktörer som möter barn och unga som är utsatta eller riskerar att utsättas. Det finns en risk att osäkerheten leder till att man inte agerar när ett barn far illa.

² Regeringens proposition 2019/20:131, sid. 24

³ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ost-pojkar-som-skickas-pa-uppfostningsresa>

⁴ Definition av Per Isdal, grundare av Alternativ till våld.

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Bilden av att det är en heterosexuell flicka eller ung kvinna är alltså vanligt förekommande. Vi vet att unga med funktionsnedsättningar, pojkar och unga män, ensamkommande barn och unga, HBTQ-personer, vuxna och barn utsatta för människohandel för sexuella ändamål samt vuxna kvinnor också riskerar att utsättas. Vi kan konstatera att kunskapsnivån är låg runt om i landet och att fortsatta insatser krävs.

3 Styrdokument som berör arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

3.1 Agenda 2030

Agenda 2030 är en utvecklingsagenda som bland annat innehåller de 17 globala målen. Denna agenda beslutades om av stats- och regeringschefer i FN:s generalförsamling år 2015, genom en resolution som kallas ”att förändra vår värld- Agenda 2030 om hållbar utveckling”. Agendan är en handlingsplan för människor, planeten och välbefinnande. I agendan pratar man därför om tre dimensioner av hållbarhet: social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Den här planen kopplar till flera internationella, nationella och regionala styrdokument. Genom Agenda 2030, FN:s Kvinnokonvention och de jämställdhetspolitiska målen har Sverige åtagit sig att göra kvinnors och flickors rättigheter till verklighet. Mål i Agenda 2030 som framför allt kopplar till våld är:

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 5 Jämställdhet

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen.

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Mål 5 handlar om jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. I målet ingår att avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Delmålen 8.7 och 16.2 handlar om att bland annat vidta omedelbara effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel samt att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. Den här handlingsplanen är ett led i att uppnå mål och delmål i Agenda 2030.

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

3.2 Nationell strategi

2016 antog regeringen en tioårig nationell strategi⁵ för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin har utgångspunkt i det sjätte jämställdhetspolitiska målet och styr arbetets inriktning fram till och med 2026. Strategin framhåller att hedersnormer bland närstående kan vara en bidragande orsak till våld mot kvinnor och flickor. Till sådana normer hör att familjen/slakten/gruppens rykte är avhängigt kvinnliga familjemedlemmars kyskhet och att deras faktiska eller påstådda beteende i förhållande till sådant ideal. Även andra avvikelser mot hedersnormer kan innebära sanktioner för individen, exempelvis att avvika från heteronormativitet eller på annat sätt gå emot den kollektiva uppfattningen om rätt eller fel. Därför kan även pojkar och män vara drabbade av hedersförtryck och våld. För att upprätthålla familjen/slakten/gruppens heder kontrolleras och begränsas enskilda individers frihet. Detta innebär en inskränkning på de mänskliga fri och rättigheterna och är inte förenligt med barnkonventionen.

3.3 Regional strategi

Utifrån den nationella strategin har en regional strategi utformats vilken styr det regionala arbetet mot att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län. Den regionala strategin omfattar Länsstyrelsen, Kriminalvården, Polisen, Region Stockholm, Stockholm Stad och StorSthlm som företräder länets 26 kommuner. De våldstyper som omfattas av strategin är det våld som kvinnor och flickor är särskilt utsatta för och som minskar kvinnors och flickors handlingsutrymme. Det rör sig om våld som sker i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning, prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuell våld oberoende av relation. Strategin styr inriktningen på detta arbete fram till och med 2026. Till strategin har plattformen Operation Kvinnofrid tagit fram en handlingsplan i samverkan varav följande åtgärder är relevant för Upplands-Bros kommuns arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck:

- Öka kunskap om universella våldsförebyggande metoder och arbetssätt inom myndigheters och aktörers organisationer
- samordna insatser till våldsutövare i syfte att förebygga återfall i brott
- Genomförande av informationskampanjer för att motverka tvångsäktenskap och hedersrelaterat våld och förtryck
- Säkerställa att utbildningar för att förebygga hedersrelaterat förtryck och våld erbjuds till personal som arbetar med barn och unga
- Erbjuder grundläggande utbildningar till yrkesverksamma i länet om våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt höja kunskapen kring särskilt sårbara grupper.

⁵Skr. 2016/17:10

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

- Sprida grundkursen om hedersrelaterat våld och förtryck ”webbkursheder.se” till socialtjänst, förskola – skola och utbilda kursledare.
- Ta fram en vägledning för samtal med unga som lever i en hederskontext och sprida denna till relevanta målgrupper i länet.
- Ta fram och sprida en digital vägledning för yrkesverksamma med kontaktvägar till olika aktörers stöd och insatser i syfte att främja extern samverkan

3.4 Barnkonventionen

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention, som innehåller 54 artiklar om barnets rättigheter trädde i kraft den 1 januari 2020. Beslutet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.⁶

3.5 Våldsutövare

1 augusti 2021 nya bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), SoL.⁷ För socialnämndens del införs ett uttalat krav på att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.⁸ Även om personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld bör ha en likvärdig tillgång till insatser som syftar till att våldet ska upphöra, är det socialnämndens ansvar att göra bedömningar i de enskilda fallen. Hänsyn ska alltid tas till säkerheten för den eller de som har utsatts för våld eller övergrepp och dennes närstående. Det bör också särskilt beaktas exempelvis om den våldsutsatta är ett barn, lever i en hederskultur eller har en särskilt utsatt ställning till följd av en funktionsnedsättning. Exempel på hur socialnämnden kan verka för att personer som utsätter närstående för våld ska upphöra med våldet är bland annat påverkans- och behandlingsarbete, stödjande samtal och information om våld. När det utöver våldsamma tendenser finns problem med till exempel missbruk eller psykisk ohälsa, kan det finnas behov av insatser från aktörer utanför socialtjänsten, exempelvis hälso- och sjukvården, som allmän rådgivning eller kontakt med en psykiatrisk mottagning.⁹

⁶ www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag/

⁷ Se proposition 2020/21:163 Förebyggande av våld i nära relationer s. 1.

⁸ Se ny paragraf, 5 kap. 11 a § SoL

⁹ Se proposition. 2020/21:163 s. 20.

4 Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

4.1 Mål

Genom ett kommunövergripande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är målet att samtliga invånare i Upplands-Bro kommun ska få sina grundläggande fri och rättigheter tillgodosedda. Särskilt vikt ska läggas vid att samtliga invånare under 18 år ska få sina rättigheter uppfyllda i enlighet med barnkonventionen.

4.2 Arbetets nivåer

Förebyggande arbete behöver bedrivas på tre olika preventionsnivåer för att det ska bli framgångsrikt. Det handlar om att arbeta på olika sätt på olika arenor för att skapa medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck och vart man kan vända sig, samt ha ett effektivt arbete med de som är utsatta och återfallsprevention för våldsutövare. Nedan beskrivs de tre olika preventionsnivåerna.

- **Universell nivå:** är riktat mot alla barn, ungdomar och vuxna utifrån att vi inte kan förutsäga vilka som kommer att bli utsatta. Ett universellt förebyggande arbete är de insatser vi gör *innan* det hedersrelaterade våldet har skett.
- **Selektiv nivå:** Riktade insatser mot individ eller grupp som riskerar att utsättas samt till extra sårbara grupper.
- **Indikerad nivå:** Individuella insatser när det redan hänt.

4.3 Viktiga aktörer att samverka med

4.3.1 Länsstyrelsens nationella regeringsuppdrag

Länsstyrelsen Östergötland ska enligt nuvarande uppdrag bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning av kvinnor och flickor. Detta genom en stödtelefon till

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

yrkesverksamma, webbaserat stöd för yrkesverksamma, stöd till nationella myndigheter, stöd till övriga länsstyrelser och rådgivning till civilsamhället.

Av regeringsuppdraget framgår att Länsstyrelsen Östergötland ska stödja enskilda yrkesverksamma och nationella myndigheter i deras arbete och även genom kunskapsutveckling skapa bättre förutsättningar för andras arbete på området. Vidare anser regeringen att varje länsstyrelse inom sitt län bör kunna bistå kommuner och regioner genom kunskap och metodstöd i deras arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, samt främja samverkan mellan aktörer inte minst i samordning av insatser i enskilda ärenden. Länsstyrelsen Östergötlands uppgift är därför att stärka övriga länsstyrelsers förmåga att göra detta.

Länsstyrelsen Östergötlands har sedan 2005 haft flera olika uppdrag kring hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning, såväl av generellt som av mer specifikt slag.

4.3.2 Origo

Origo är ett myndighetsgemensamt resurscentrum som har fokus på ungdomar som lever i en hederskontext. Origo är ett samarbete mellan alla kommuner i Stockholms län, Polisregion Stockholm samt Region Stockholm. Det består av ett arbetsteam med yrkesverksamma från olika myndigheter som samarbetar under ett och samma tak.

Origo har som övergripande mål att motverka och förebygga hedersrelaterat förtryck och våld samt förbättra livssituationen för ungdomar som begränsas av hedersnormer. Origo arbetar med:

- Att erbjuda stöd och rådgivning till ungdomar som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld.
- Att erbjuda konsultativt stöd och vägledning till yrkesverksamma inom myndigheter och ideella organisationer.
- underlättar och stödjer samverkan mellan länets kommuner, Region Stockholm och Polisregion Stockholm.
- sprider kunskap om hedersrelaterat förtryck och våld samt arbetssätt och metoder.

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

5 Utveckling av arbetet

5.1 Att våga se och våga fråga är avgörande

Avgörande för om arbetet för att minska hedersrelaterat våld förtryck ska minska är att anställda och medborgare ska veta vart man kan vända sig om en person berättar om upplevelser av hedersrelaterat våld och/eller förtryck. Det behöver finnas lättillgänglig information på olika platser och språk, både digitalt och som information på till exempel skärmar eller lappar inom olika verksamheter och det behöver kontinuerligt uppdateras. Anställda och medborgare behöver stöd i att våga fråga.

5.2 Mål 2022

Övergripande mål är:

Att uppmärksamma, förebygga och minska hedersrelaterat våld och förtryck.

Genom

Personal som i sitt arbete möter barn och unga ska ha tillräcklig kunskap och kompetens.

Medborgare ska informeras om vart man kan vända sig för stöd och om hur man anmäler om man är orolig för att någon utsätts.

Särskilda insatser riktas mot unga för där frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck berörs samt frågor kring normer, attityder och genus.

Verksamheter som berörs av hedersrelaterat våld och förtryck ska ta fram, inventera, revidera och implementera rutiner och handlingsplanen inom den egna verksamheten.

Alla unga ska frågas om våldsutsatthet kontinuerligt på elevhälsosamtal

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

5.3 Aktiviteter

Preventionssamordnare samordnar samt följer upp aktivitetsplanen och eventuell revidering årligen samt redovisar för Trygghetsutskottet.

Delmål	Aktivitet	Ansvarig	Uppföljning
Handlingsplanen implementeras i organisationen	Gå igenom handlingsplanen på APT på respektive enhet	Enhetschefer Rektorer	2022
Det finns rutiner inom arbetsgrupperna att fråga klienter och/eller uppmärksamma och bemöta hedersvåld och att dessa är implementerade	Utforma adekvata rutiner och implementera dessa inom verksamheterna, frågor ska ställas om det finns något som indikerar att denna form av våld eller förtryck förekommer	Enhetschefer	2022
Informations-/kunskapsspridning sker kontinuerligt på skolor (ex. affischer, kampanjer, länkar till information och stöd)	Inhämtas och samordnas av Enheten för trygghet och prevention, sprids av elevhälsan	Trygghets- och preventionsenheten samt elevhälsa/ Utbildningskontoret	2021-kontinuerligt
Frågor om våld och/eller förtryck samt våldsutsatthet ställs i skolsköterskornas elevhälsosamtal (med alla skolelever)	Se över möjligheten att få med utökade frågor samt rutin vid upptäckt	Enhetschef resursenheten	2021/2022

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Det finns tydliga rutiner för orosanmälan till socialtjänsten gällande hedersrelaterat våld och förtryck	Utforma adekvata rutiner inom verksamheterna	Enhetschefer Rektorer	2022
Det är tydligt för kommuninvånare vart man kan vända sig om man är utsatt eller man vill anmäla oro till socialtjänsten för att någon utsätts	Information ska finnas på offentliga platser, på webben, vara lättillgänglig, lättläst och översatt till flera språk	Trygghets- och preventionsenheten samt Socialkontoret i samråd med Kommunikationsenheten	2021/2022
Ökad kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck hos personal som möter barn och unga	Erbjuda utbildning (webbkurs Heder) inom området till fritidsgårdspersonal samt elevhälsa samt på förfrågan från andra verksamheter	Trygghets- och preventionsenheten	2021/2022
Barn och ungas delaktighet utvecklas	Att inför revidering av aktiviteter göra barn och unga delaktiga genom fokusgrupper	Trygghets- och preventionsenheten	2022
Fältgruppen får ökad kompetens att i mötet med ungdomsgrupper arbeta förebyggande mot hedersrelaterat förtryck	Fältgruppen utbildas i Hedra, en metod för högstadie- och gymnasieungdomar som leder till ett aktivt personligt avståndstagande från alla former av våld och förtryck.	Trygghets- och preventionsenheten	2021-2022

Handlings- och aktivitetsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck KS 21/0435

Ökat stöd till unga våldsutsatta eller våldsutövare genom samarbete med Kvinnojouren Anna	Upplands-Bro kommun ingår IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) med Kvinnojouren Anna som ska utveckla en ungdomsjour vid sidan av sin ordinarie verksamhet	Trygghets- och preventionsenheten Kvinnojouren Anna	2021-2022
Våldsförebyggande arbete är en del av kommunens värdegrundsarbete i skola och/eller förskola	Undersöka möjligheterna för att arbeta våldsförebyggande och normkritiskt i skola och förskola	Trygghets- och preventionsenheten Rektorer	2022

Kommunledningskontoret

Camilla Stark

Kommunledningskontoret

camilla.stark@upplands-bro.se

Datum

2021-11-11

Vår beteckning

KS 21/0617

Er beteckning

Trygghetsutskottet

Finansiering Bro utveckling platssamverkan

Förslag till beslut

Trygghetsutskottet tilldelar 450 000 kronor till arbetet med BID Bro utveckling platssamverkan för verksamhetsåret 2022.

Sammanfattning

Bro utveckling platssamverkan är en förening där privata och offentliga aktörer möts för att tillsammans arbeta för ett trivsammare och tryggare Bro, med fokus på att förbättra gemenskap, utemiljö, fritid, trygghet och kommunikation.

I Bro är detta ett samarbete mellan bland andra Upplands-Brohus, Hembla, kommun, polis, Bro församling, företagare, föreningar, bostadsrättsföreningar och hyresgästföreningar.

Arbetet grundades 2019 men startade aktivt 2020. Upplands-Bro kommun stöttade Bro utveckling med 500 000 kronor år 2020 och 350 000 kronor 2021 för att bidra till målsättningen.

Under 2021 har fokus legat på bland annat situationell prevention genom åtgärder i utemiljö, feriearbetsinsatsningen "Ung kraft i Bro" och trygghetsinsatningar i form av exempelvis narkotikassök med hund i utemiljön i centrala Bro. Bro utveckling har också varit delaktiga i arbetet med projekt Omdaning Bro.

2022 är planen att ytterligare utöka satsningen med feriearbeten, systematisera arbetet med utemiljö, inventera och utveckla trygghets- och trivselinsatser i det utsatta området, satsa på kommunikation och tillsammans med Ubro.se bygga en kommunikationsplattform för unga i kommunen, projekt "Mat gör gott" – ett samarbete kring matsvinn, aktivering och social gemenskap, och samarbeta kring och samordna aktiviteter, evenemang, platsaktivering med mera.

För att bidra i arbetet äskar Bro utveckling platssamverkan om stöd a' 450 000 kronor för verksamhetsåret 2022.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 11 november 2021.
- Bro utveckling. Verksamhetsöversikt 2021.

Ärendet

Bro utveckling platssamverkan är en förening där privata och offentliga aktörer möts för att tillsammans arbeta för ett trivsammare och tryggare Bro, med fokus på att förbättra gemenskap, utemiljö, fritid, trygghet och kommunikation. Denna samverkan sker inspirerat av modellen BID (Business Improvement District).

I Bro är detta ett samarbete mellan bland andra Upplands-Brohus, Hembla, kommun, polis, Bro församling, företagare, föreningar, bostadsrättsföreningar och hyresgästföreningar.

Övergripande målsättningar för Bro utveckling är följande:

- Finnsta-Råby ska vid 2022 års utgång inte längre skall vara klassat som ett utsatt område av Polisens nationella operativa avdelning (NOA).
- Den upplevda tryggheten ska öka. Den upplevda tryggheten är en subjektiv känsla kopplad till den upplevda risken att utsättas för brott eller ordningsstörningar.
- Den kollektiva förmågan ska öka. Den kollektiva förmågan är tilliten inom ett bostadsområde och gemensamma förväntningar om att agera för allas bästa.
- Brottligheten ska minska.

Arbetet grundades 2019 men startade aktivt 2020. Upplands-Bro kommun stöttade Bro utveckling med 500 000 kronor år 2020 och 350 000 kronor 2021 för att bidra till målsättningen. Kommunen är, liksom polisen, adjungerad medlem i styrelsen för Bro utveckling. Bro utveckling platssamverkan finansieras till 2/3 av medlems- och serviceavgifter.

Under 2021 har fokus legat på bland annat situationell prevention genom åtgärder i utemiljö, feriearbetsatsningen "Ung kraft i Bro" och trygghetsatsningar i form av exempelvis narkotikassök med hund i utemiljön i centrala Bro. Bro utveckling har också varit delaktiga i arbetet med projekt Omdaning Bro. Mycket av Omdaning Bros arbete sker i nära samverkan med Upplands-Bro kommun.

2022 är planen att ytterligare utöka satsningen med feriearbeten, systematisera arbetet med utemiljö, inventera och utveckla trygghets- och trivselinsatser i det utsatta området, satsa på kommunikation och tillsammans med Ubro.se och ta fram en kommunikationsplattform för unga i kommunen, projekt "Mat gör gott" – ett samarbete kring matsvinn, aktivering och social gemenskap, och samarbeta kring och samordna aktiviteter, evenemang, platsaktivering med mera.

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Datum

Vår beteckning
KS 21/0617

3 (3)

Kommunledningskontoret

För att bidra i arbetet äskar Bro utveckling platssamverkan om stöd a' 450 000 kronor för verksamhetsåret 2022.

Barnperspektiv

Bro utveckling platssamverkan arbetar för att Bro ska vara en tryggare och mer trivsamt plats att vara på, vilket kan leda till en tryggare plats för barn och unga att växa upp på.

Kommunledningskontoret

Ida Texell

Kommundirektör

Camilla Stark

Enhetschef Trygghets- och
preventionsenheten

Bilagor

1. Bro utveckling. Verksamhetsöversikt 2021.

Beslut sänds till

- Enhetschef Trygghets- och preventionsenheten

Bro Utveckling

Verksamhetsöversikt 2021

2021-11-05

Verksamhet 2021

Bredare förankring och fördjupat samarbete – Bro Utveckling har under 2021 gått vidare från uppstartsfasen och strävat mot att utveckla sina arbetsformer, i syfte att bli en ännu starkare kraft för platssamverkan och ökad trygghet i Bro. Detta har skett främst genom fördjupat samarbete med områdets fastighetsägare, det civila samhället i form av lokalt näringsliv och lokalt föreningsliv samt Upplands-Bro kommun och polismyndigheten. Det har även skett genom rekrytering av nya medlemmar i form av Bro Församling och Hyresgästföreningen Upplands-Bro.

Platssamverkan på riktigt – Bro Utveckling strävar efter att vara den samlande och sammanhållande kraften för ökad trygghet i Bro. Vår viktigaste funktion är att möjliggöra, samordna, stödja och delfinansiera olika lokala aktörers verksamheter för platssamverkan och ökad trygghet – inte att bygga upp en stor verksamhet i egen regi. Arbetet bedrivs med minimala centrala kostnader (verksamhetsledarens arbetskraftskostnad) och är i övrigt först och främst projektbaserad.

Löpande åtgärder i den fysiska miljön – Utemiljön i Bro har historiskt varit eftersatt, och Bro Utvecklings samordning av de olika markägarnas gemensamma insatser är liksom under 2020 ryggraden i det löpande arbetet. De röjningar som Bro Utveckling initierat har fortsatt bidra till en märkbar förbättring i utemiljön, vilket i sin tur bidragit till ökad trygghet i flera områden runtom i Bro. Bro Utveckling:s modell har också inspirerat delprojektet "Tryggt och Snyggt" i kommunens stora satsning Omdaning Bro, där flera av Bro Utvecklings medarbetare och styrelsemedlemmar deltagit.

Utökad satsning på feriejobb – Den satsning på feriejobb i Bro tillsammans med kommunen som inleddes 2020 har under 2021 utvecklats och fördjupats. Projektet Ung Kraft i Bro har gett 60 ungdomar från Bro möjlighet till feriejobb under sommaren hos områdets stora kommunala och privata fastighetsägare. Bro Utveckling har haft en nyckelroll genom medfinansiering samt deltagande i styrgrupp och arbetsgrupp, och planeringen inför 2022 har i dagsläget redan kommit långt. Därutöver har vi medverkat till ytterligare 60 feriejobb i det lokala näringslivet i Bro, och även detta planeras fortsätta 2022 och framåt.

Fortsatta insatser för ökad trygghet – Det yttersta syftet för föreningen är ökad trygghet i Bro, varför våra projekt hela tiden behöver drivas i ljuset av detta. Bro Utveckling har under året initierat flera olika insatser i detta syfte. Bland dessa märks insatser med utbildade narkotikahundar i området för att identifiera platser där narkotika förvaras eller hanteras, s k hundsök, samt trygghetsinventeringar och utbildning av Upplands-Brohus bovärdar. Under senhösten har extern expertis, säkerhetsföretaget Scutus, anlåtats för att upprätta en nulägesbild och ytterligare åtgärdsförslag för beslut våren 2022.

Insatser för ökad gemenskap och aktivitetssamordning – Det i höst förbättrade coronaläget har givit Bro Utveckling, liksom samhället i övrigt, möjlighet till återstart av insatser som inte varit möjliga sedan våren 2020. Bland dessa märks projektet "Mat gör gott", där Svenska Kyrkan ihop med ICA och med hjälp av mammor i området kommer laga mat på matsvinn som sedan serveras i kyrkans lokaler. Där finns också en ökad samordning av och information om olika aktörers aktiviteter på torget i Bro C med hjälp av Bro IK samt en satsning på förbättrad kommunikation tillsammans med UBro.se.

Resursinsatser 2021

Verksamhetsledare 50%	450 tsek
Mätning & uppföljning inkl utökade trygghetsinsatser och hundsök	230 tsek
Föreningssamarbeten, aktiviteter i Bro och feriejobb (Ung Kraft i Bro)	225 tsek
Kommunikation samt övriga kostnader	130 tsek
Summa	1 035 tsek

Prioriteringar inför 2022

- Fortsatta och kontinuerliga insatser inom utemiljö med alla mark/fastighetsägare
- Satsning på kommunikation, medlemsrekrytering och bred involvering i projekt/arbetsgrupper
- Fortsatt engagemang i Omdaning Bro och dess olika arbetsgrupper
- Fortsatt engagemang i ferieresatsningen Ung Kraft i Bro tillsammans med kommunen
- Långsiktiga åtgärder mot sly och vildvuxna buskage (genom bortgrävning och gestaltning)
- Fördjupad och utökad klotterprevention i Bro
- Förbättrade och säkrare gångvägar mellan Finnsta och Bro C
- Ökat engagemang från privata bostadsägare (BRF:er samt villaägare) och lokala näringsidkare
- Förbättrad samordning av olika aktörers aktiviteter i och runt Bro C
- Fler hundsök, trygghetsinventeringar och bovärdutbildningar samt insatser baserade på Scutus nulägesbild och åtgärdsförslag

Förslag till Upplands-Bro kommun till budgetprocessen 2022

Insatserna under den inledande uppbyggnadsperioden har bestått av en liten och resurseffektiv driftorganisation samt en rad olika projekt. Detta arbetssätt har visat sig ha goda möjligheter att bidra till uppfyllelsen av kommunens mål och planer för Bro, och behöver utvecklas ytterligare under 2022.

En rad satsningar och projekt enligt ovan pågår fortfarande, medan andra nyligen beslutats och befinner sig i en uppstartsfas. Dessa insatser görs av och med ett brett spektrum av fastighetsägare, näringsidkare och föreningar i Bro, och finansieras till ca 2/3 av medlems- och serviceavgifter, men behöver också fortsatt stöd av kommunen.

De största och viktigaste satsningarna är till sin natur långsiktiga, dvs fleråriga, och där behöver en ökad ambitionsnivå matchas av åtminstone något ökade resurser. Vår bedömning är mot den bakgrunden att kommunens stöd skulle behöva vara på en något högre nivå än i år (350 tkr). Vårt ödmjuka förslag är mot den bakgrunden 450 tkr.